

De gedachtengang van de heer Lamping in het telegram 299 kan ik, met alle waardering voor diens scherpzinnige analyses, niet in alle opzichten volgen.

In de eerste plaats schijnt het onjuist, zoals de heer Lamping doet, de daden van de Indonesische Regering voor te stellen als producten van een spel van subtiele weloverwogenheid, welke aan het wonderbaarlijke grenst. Dit is m.i. een onjuiste benadering van de Indonesische houding. Toegevend dat de Indonesiërs om vele oorzaken een politiek flair bezitten, waarvoor wij respect kunnen hebben, mag men niet menen dat zij niet, evenals wij, vaak door de veelheid van medespelers, gedrongen zouden zijn tot daden, die meer voortkomen uit een onderling compromis dan uit gemeenschappelijk gevormd fijn politiek spel.

M.i. gaat de Indonesische Regering in de eerste plaats uit van een binnenlandse constellatie, welke zij bepaaldelijk niet in de hand heeft. In de tweede plaats is er alle reden om wantrouwen te hebben in de onderlinge samenhang van het regeringsteam, hetgeen betekent dat deze Regering zich om verschillende, niet door de aard van het actuele vraagstuk gemotiveerde, redenen tot daden en uitspraken kan laten verleiden, welke voor een deel van het Kabinet zo al niet onaanvaardbaar, dan toch verrassend zijn. In de derde plaats rekenen men steeds met het feit, dat het verzet tegen Nederland in allerlei politieke (parlementaire) kringen nog zo sterk is, dat een Regering wel zeer vast in het zadel moet zitten wanneer zij een andere houding zou willen aannemen. In de vierde plaats is het mogelijk - en zelfs niet onwaarschijnlijk - dat bepaalde buitenlandse diplomaten op de Indonesische Regering een zekere invloed uitoefenen welke de normale ontwikkeling van onze verhouding

verhouding met Indonesië doorkruist.

Het is zeer wel mogelijk, dat de zending van de delegatie-Supomo een daad van onberadenheid is geweest, gemotiveerd door binnenlandse - en zelfs hier en daar persoonlijke - omstandigheden, waarbij de afspraken van prof. Supomo in Nederland niet tot haar recht zijn gekomen omdat deze het minder dienstig achtte om deze afspraken over te brengen. Het is ook mogelijk, dat de Indonesiërs gedacht hebben aan een overrompelingspolitiek, maar ik de Indonesische psychologie leidt eerder tot de veronderstelling dat men, door binnenlandse redenen gedrongen iets te doen, een gebaar gemaakt heeft, waardoor men tegenover het binnenland en het buitenland een zekere rechtvaardiging kon construeren. In dit gebaar ligt dan ongetwijfeld een element van "God zegene de greep", waarmee de Indonesiërs, vertrouwend op hun flair, zo vaak successen tegenover ons hebben geboekt.

Dit maakt voor ons de zaak niet gemakkelijker. De Indonesiërs erkennen zeer moeilijk een fout, vooral tegenover het binnenland en wij staan dus voor de vraag hoe wij, na de zending van deze delegatie, "gezichtsverlies" kunnen voorkomen voor de Indonesische Regering, omdat dit tot nog groter onberadenheid zou kunnen leiden. Bovendien kan men zich voorstellen dat, ondanks de vele fouten in het optreden van de Indonesische Regering, deze in de internationale wereld toch nog een zekere sympathie zou verkrijgen op grond van het feit, dat wij - om welke goede redenen dan ook - met een uitgezonden delegatie niet onderhandeld hebben.

De heer Lamging, die - als ik wel zie - deze kant van de zaak ook belangrijk vindt, stelt nu voor dat wij de Indonesische delegatie

"overrompelen"

"overrumpelen" met een verzoek om voorstellen over Nieuw-Guinea.

X Het is niet duidelijk wat de heer Lansing hiervan verwacht. Het idee van "overrumpeling" schijnt ternauwernood waarschijnlijk, omdat men zich moeilijk kan voorstellen dat de Indonesische delegatie - na de aandrang van de Indonesische Regering om dit punt te bespreken - geen voorstellen bij zich zou hebben. Het moet voor de Indonesiërs niet heel moeilijk zijn om, wanneer wij gevraagde voorstellen hebben afgewezen, ons te verzoeken om tegenvoorstellen te doen -- welke wij niet hebben, omdat wij na de vorige Nieuw-Guinea conferentie nog nimmer gekomen zijn tot een eigen alternatief tegenover onze volstrekte en onbetwistbare soevereiniteit. Wanneer wij geen tegenvoorstellen hebben, behoort een kwalificatie van de Nederlanders als "onhandelbaar", in het tegenwoordige internationale gezelschap (men denke aan de 1e of 4e Commissie in de U.N. enz.) niet tot de onwaarschijnlijkheden. Een werkelijk tactisch voordeel ligt m.i. dan ook niet in het voorstel van de H.C.

Intussen komen wij daardoor wel van het idee van voorbereidende ambtelijke besprekingen op het niveau van diplomatieke (regerings) besprekingen, omdat nu eenmaal de Nieuw-Guinea kwestie, na het rapport van een studiecommissie en na de daarop volgende Regeringsonderhandelingen, niet in een ambtelijk-vorbereidend verband meer kan worden besproken, tensij beide Regeringen opnieuw aanleiding vinden de zaak naar een ambtelijke commissie te verwijzen. Dit zal dan echter uit besprekingen, op Regeringsniveau, moeten voortvloeien.

. . .

De

De gedachte van de H.C., dat de besprekingen over de Unie werkelijk zouden kunnen worden beïnvloed door een vooropstelling van het Nieuw-Guinea vraagstuk onzerzijds, is m.i. ook voor betwijfeling vatbaar. Inderdaad zouden de Uniebesprekingen een ganz ander karakter dragen, wanneer wij met Indonesië over Nieuw-Guinea tot een gemeenschappelijke conclusie zouden kunnen komen. Ik geloof niet dat iemand dit laatste verwacht. Nu de Indonesiërs duidelijk hebben laten weten dat zij de Nieuw-Guinea kwestie in onze verhouding zullen laten wegen, ook wanneer wij het over de Unie eens zijn, geloof ik niet dat wij ons over het effect van manoeuvreren t.a.v. het Nieuw-Guinea probleem enige illusie moeten maken.

De Indonesiërs hebben tot dusver niet besloten de Unie eenzijdig op te zeggen, Daarvoor hebben zij enkele argumenten welke zij wellicht hopen kwijt te raken door ons in een positie van "onhandelbaarheid" te manoeuvreren: dan ligt immers het oodium op ons. Ik zie niet hoe wij dit voorkomen door, zoals de heer Lanping zegt, de Indonesiërs te overrompelen met de vraag naar voorstellen over Nieuw-Guinea. Wanneer de Indonesiërs komen met een voorstel tot overdracht van Nieuw-Guinea, gepaard met bijzondere voordelen voor ons in Indonesië of in Nieuw-Guinea of in beide gebieden, antwoorden wij daarop toch afwijzend. Wanneer zij dan vragen om tegenvoorstellen, hebben wij die niet, omdat zelfs het voorstel van Maarseveen thans niet meer handhaafbaar is. Binnen korte tijd staan wij dus toch weer in de positie van de "afwijzende" in de Nieuw-Guinea kwestie en kunnen de Indonesiërs daaraan consequenties verbinden t.a.v. de Unie.

. . .

Deze

Deze opmerkingen zijn niet neergeschreven om het ter sprake brengen van de Nieuw-Guinea kwestie onzerzijds te bestrijden. Zij beogen alleen de motivering van dit voorstel van de heer Lamping in twijfel te stellen. Na hetgeen wij over deze zaak hebben gezegd, kunnen wij bespreking van dit vraagstuk niet meer afwijzen en wanneer wij deze bespreking beginnen, ligt het voor de hand dat wij het initiatief van nieuwe voorstellen laten aan de partij, die deze kwestie opnieuw ter sprake wilde brengen. Dus zullen inderdaad de Indonesiërs met voorstellen moeten komen.

X Voor ons geldt thans de vraag hoe wij, ondanks Blitar- en Talisse-moeilijkheden, besprekingen op gang brengen teneinde het (onbillijke) internationale verwijt te voorkomen dat wij niet willen praten, niettegenstaande een delegatie van hoog peil al weken in ons land vertoeft!

? De gang van zaken is tot dusver geweest, dat wij aanvaard hebben een ambtelijke gemeenschappelijke voorbereiding van een vervanging van de Unie. Dit aanbod is nog gestand.

De Indonesiërs wensten bovendien nog Nieuw-Guinea te bespreken. Wij hebben dit ontraden; bovendien stelden wij ons op het standpunt dat de Nieuw-Guinea kwestie niet aan een goede verhouding in de weg behoeft te staan, wanneer de Unie-kwestie bevredigend was opgelost. Dit laatste is door de Indonesiërs niet aanvaard.

Daarnaast hadden wij nog enkele wensen betreffende het niet-bespreken van financiële zaken en de mogelijkheid om andere zaken wél aan de orde te stellen; hierop hebben de Indonesiërs onbevredigend geantwoord.

Nu wil het mij voorkomen, dat de Nieuw-Guinea kwestie en de Unie-besprekingen voorshands op

een

een verschillend vlak liggen. De Nieuw-Guinea kwestie kàn niet meer op een ambtelijk-voorbereidend niveau worden besproken om redenen, die hierboven zijn uiteengezet. Alleen besprekingen op diplomatiek- of Regerings-niveau zouden de zaak weer kunnen verwijzen naar een technisch-ambtelijk onderzoek.

Met de Unie staat het anders. Hier hebben wij afgesproken dat een eventueel accoord over opheffing of verandering van de Unie zou worden voorbereid door gemeenschappelijke (ambtelijke) deskundigen-onderzoek.

Nu rijst de vraag of wij, door de eis te stellen, dat ook andere onderwerpen zouden kunnen worden besproken, de zaak zelf niet enigszins uit de technisch-ambtelijke sfeer gebracht hebben. Natuurlijk kunnen een aantal onderwerpen, waarin wij geïnteresseerd zijn, zoals kwestie van ambtenaren, Ambonnezen, zelfbeschikking, ambtelijk en voorbereidend worden besproken, maar dit dient dan door beide Regeringen gewenst te worden. Tot dusver geldt deze procedure alleen voor de besprekingen over de Unie.

Het is uiteraard mogelijk, dat men de huidige vraagstukken, ontstaan door de Blitar- en Talisse-kwesties, zó zwaar neemt, dat men zoekt naar het redmiddel van een officiële bespreking tussen de beide Ministers van Buitenlandse Zaken. Tegen dit laatste redmiddel zijn bedenkingen omdat een mislukking van dergelijke besprekingen geen andere onderlinge oplossing meer zou overlaten en ook niet tegemoet zou komen aan het bezwaar van een teruggezonden ~~w~~keloos gebleven Indonesische delegatie. Dus schijnt het gewenst, zo mogelijk, naar een andere procedure te zoeken, ook al zijn de Blitar- en Talisse-kwestie nog

niet

niet opgelost.

Het wil mij voorkomen dat wij, overeenkomstig het oorspronkelijk plan, een ambtelijk contact tot stand kunnen brengen wat betreft de Unie-kwestie. Dit, oorspronkelijk door ons voorgestelde ambtelijke contact was juist bedoeld om in deze fase politieke moeilijkheden geen invloed te doen uitoefenen op de voortgang van het overleg. Wij kunnen ons hieraan dus houden.

Wij kunnen voorts ondershands prof. Supomo vragen uiteen te zetten wat de Indonesische voorstellen over Nieuw-Guinea zijn.

De Blitar- en Talisse-kwestie kunnen voortgaan haar invloed uit te oefenen op de aard van de besprekingen met prof. Supomo over Nieuw-Guinea (n.l. geen officiële besprekingen vóór deze kwesties bevredigend zijn opgelost).

Ten slotte is er geen bezwaar tegen wanneer wij andere onderwerpen bij prof. Supomo ter sprake brengen ter eventuele verwijzing naar een meer officiële conferentie.

Ik verwacht van dit alles niets positiefs. De verhoudingen liggen nu eenmaal - vooral door de Nieuw-Guinea kwestie - nog voor geruime tijd verkeerd. Maar het is niet nodig dat wij de volle buitenlandse blaam voor de nog te verwachten onaangenaamheden krijgen. En die krijgen wij, wanneer wij geen weg vinden tot een min of meer officieel gesprek. (Ook Eden praat met Salah al Din, terwijl de Egyptenaren bepaald niet bereid zijn een delegatie naar Engeland te zenden).

1.1.1952.